

Szerkesztői Iroda:

Nagyenyeden

A KIADÓHIVATALBAN

hová

lap szellemi részét illető

közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése

hová

az előfizetések és hirdetések

bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDÉK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy

vidékre postán küldve

egész évre 4 frt.

félre 2 frt.

negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy

ennek helyéért 5 kr.

Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Millenium.

A képviselő házban Thaly Kálmán felszólalására kijelenté gr. Szapáry Gyula miniszterelnök, hogy a kormány is foglalkozik azon eszmével, miszerint Magyarország megalapításának évezredes fordulója méltóan megünnepeltessék.

Időről-időre felmerül ez eszme a nyilvánosság terén s a különböző indítványok egész özöne indult meg arra nézve, hogy mikor és miként ünnepeljen a magyar nemzet, mely annyi balszerencse közt s oly sok vizsaly után, a sors különös kegyelme által fenntartva, fontos hivatását teljesíti e földön, melyet vérével és verejtékével egyaránt öntözött.

Történet íróink megegyeznek abban, hogy Árpád hadai Magyarországot évek hosszú során, lépésről-lépésre haladva, foglalták el. Idő kellett hozzá, az akkori harcviselési mód szerint, míg Máramarostól kezdve a Duna és Tisza menti különböző nemzetiségeket legyőzve, birtokukba vehették Atilla örökét. — Pannonia teljes meghódítását 899-ik évre teszik s ez időpont lehet a legkésőbbi, melytől a magyar uralom teljes évezrede számítható volna.

Abban minden önéretes hazafi megegyez, hogy meg kell ünnepelni e nevezetes évfordulót, de hogyan? Már Széchenyi egy „Üdvözlédét“ kívánt építtetni a Gellért hegyre, mely a magyar nemzet nagy jelesein emléket tartsa fenn, szobrokban, feliratokban úgy, mint Németország jeleseit látjuk a Regensburg melletti hegyesucson épült gyönyörű „Walhalá“-ban, mely Skandinávia őskori istenei egyikének, Odinné égi csarnokáról lett elnevezve, hol ő nemzete hőseinek legjobb jait gyűjté össze. Ez eszmét, mely Magyarország egységét is méltóan jelképezné, összekötve a mult

századait a jelenbeli oly módon, hogy mindazoknak, kik a harc viharában és a béke áldásos munkáiban egyaránt nagyok valának e nemzet földén, méltó emléket állítana képben, vagy szoborban, a legtöbb tervelő melegen pártolja s valószínű, hogy egy ily nagyszerű emlékesarnok kivitele nem is fog akadályba ütközni.

Azonkívül megfelelő emlékek jelölnek a honfoglalás legnevezetesebb eseményeinek, éppen úgy, mint az ezredéves történelem további folyamának legfontosabb emlékü helyeit.

Am ez még nem elég. Készülnie kell a vármegyéknek is, ezen ősi intézménynek, melyek nagyobb részének alapítása Szent István korára megy vissza. Egészítsék ki ezek is az országos nagy munkát, amint egy hatalmas gót épületet oly festőivé, jellegzetessé és művésziileg becsessé teszik az apróbb kápolnák, remek művü képek, es gyönyörű faragványok tömege. Irassa meg minden vármegye a maga monografiját s abban állítson egy-egy kisebb „Walhalát“ dicsőséges multu fiainak, kik vallás és nemzetiségi kivétel nélkül a hazának tettek szolgálatát. Ne hagyják nyom nélkül elenyészni az események emlékét, az egyes korszakokat, jellemző szokásokat, politikai és társadalmi nézeteket, törekvéseket és azok eredményét, de igazán és hűen rajzolva, mert csak ez lehet tanulságos s csak ez lehet az egész ország hasonkoru rajzával egybevetve olyan, mely sok és nevezetes eseménynek, mely később következett be, mintegy csiráját, fejlődő plántáját rejtve magában, az oknyomozó történetíró és gondolkodó politikus által intó példaul mutatható fel a későbbi korra nézve.

De nem folytatjuk tovább, egyszerűen csak azt a nézetet fejezzük ki, hogy Alsófehérvárme-

gye közönségének is gondolkozni kellene már azon, hogy a millenium nagy ünnepére méltóan legyen elkészülve.

T. B.

A nagyenyedi önkéntes tűzoltó-egylet évi közgyűlése.

Folyó évi május hó 26-án pünkösd másod napján tartotta a nagyenyedi önk. tűzoltó-egylet évi rendes közgyűlését. Dél előtt 11 orakor az egylet zenekara, Sátor József karnagy vezetése alatt, az új városház előtt, gondosan előadott darabokat játszott. Ezután a tűzoltó egylet felvonult a város ház nagyeremébe közgyűlésre. Kovács Gyula polgármester, tisz. tűzoltói főparancsnok a közgyűlést megnyitván szép beszédben emlékezett meg a tűzoltói intézmény jelentőségéről és humánus céljairól, ezután vázolta a nagyenyedi önk. tűzoltó egylet működését és elért eredményeit, lelkes szavakkal buzdítván a tagokat az összetartásra és kiképzésre. Utánna Sebestyén Sándor segéd tisz. olvasta fel ügyesen szerkesztett jelentését az egylet 1889. évi működéséről és viszonyairól. E jelentés, a közgyűlés határozataként, jegyzőkönyvileg fog megörökítettetni.

Az elmúlt évvel a nagyenyedi önk. tűzoltó-egylet fennállásának 16-ik évét töltötte be. Elég idő arra, hogy közönségünk az egylet életképessége felett elfogulatlan itéletet hozhasson; s az egylet — bátran mondhatjuk — a jó és bal sors különböző változatai között, hivatásának, emberbaráti kötelességének mindig dicséretetelen felelt meg. Ennek köszönheti azon eredményeket a melyeket erkölcsileg és anyagilag elért.

Az egylet állott eddig Kovács Gyula tisz. főparancsnok, Ungerpek Miklós alparancsnok, Papp Gyula tisz. alparancsnok, Málnási Domokos és Sebestyén Sándor segéd tisztek, Dancs Mózes, Dr. Jenői Elek, Wilk Eduárd és Kun József szakaszvezetők, Iuczé Samu és Mátyás Lajos szertárnok, Lázár Károly pénztárnok, Dr. Magyar Károly, Dr. Winkler Albert orvosok, Sebor József karnester és 93 működő tagból. Elhalt évközben Veres Miklós működő tag, kiben az egylet egyik lelkes, buzgó tagját veszítette el.

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. Január 8.)

Szilágyi Farkastól.

Mikor Veress Károlyné gyermekeivel, Magyar-utcai lakásából, kedden dél körül ide nagynehezen eljutott, a Mán házában még nem volt nagy baj. A lakás gyurva volt menekülőkköl. Ezeket értékesebb holmijuktól fosztották, vetkeztették, de közöttük ekkor még nem gyilkoltak.

Az nap délután azonban megjelenik egy csoport oláh. Garáználkodnak, kutatnak, rabolnak s e közben rátalálnak Kovács Sándorra, ki benn a házában rejtőzködött. Kovács egy magas, kissé elhízott, akkor 40 éves koru erőteljes férfi volt. Mint erőlyes szolgabíróra az oláhok, sőt a magyar parasztok közül is, igen természetesen sokan nehezteltek. A mint a szerencsétlen embert meglátják, egyik a rablók közül gunyosan neveve így szól hozzá: „Áh itt vagy Kovács, drága Kovácsom itt vagy?“ s ezzel az erős férfura rohannak s hurezsolják ki az udvarra. Ugyanazon pillanatban megtalálják dr. Vizitit. Ő is mint Kovácsot az udvarra vonzolták, hol mindkettőt letérdepeltették s meglőtték. Kovács Sándort vállában találta az otromba golyó s onnan egy darabot kiszakított. Ezután lassra fordították s ott jelenlevők mindenike annyit igye-

¹⁾ A piacon Veress Károly ügyvéd két nagyobb fiját Károlyt és Kálmánt egy oláh letérdepeltette s fegyvert szegzett rájuk. Minek előtte a gyermekekre szegzett fegyver elsült volna, egy más oláh oda sietett a vitézködő társához így szólott: „s z e g y e l d magadat hogy gyermekeket akarsz gyilkolni“. Ezen megjegyzésre a vitézködő csakugyan megszégyellte magát s a letérdepeltett két gyermeknek megkegyelmezett.

Veress Kálmán jelenleg felenyedi ref. pap; Károly mint kislány tanuló halt el 22 éves korában, 1862-ben.

kezett ráverni, a hány botfűtést tőle mint szolgabírótól kapott s így addig vágatott, míg a vállán kapott seb és a botfűtés okozta fájdalom miatt meghalt. A szintén nagy kinok között haldokló dr. Vizinek pedig úterét tapogatták, mely idetlen, otromba eljárást, igen természetesen a rablók guny kezajja követelt miadannyszor.)

Ezen borzasztó jelenet láttára a ki csak tehetett menekült innen, de nem tehetett ám mindenki, mert csakhamar itt is megjelent Nemes Juon, kit a residentiában és a rom káth templomban ugyane napon véghez vitt gyalogatos tényeiből már ösmertünk.

Ez az ember, kinek nevéhez Nagyenyed pusztulása alkalmából annyi átkos emlék fűződik, parancsolta embereinek, hogy a kik a Mán lakásában vannak, azokat gyilkolják le, mi természetesen meg is történt. Lagyilkoltatott itt összesen 17 egyén, nők férfiak. Ekkor ölettek itt meg: Kovács Sándor és dr. Vizin kívül Farkas Dániel, Mán Emanuel, egy Miskoczi nevű postatiszt, ki véletlenül épp ekkor jött a Királyhágon tulról N.-Enyedre sat. sat.

Az embertelen gyilkolás befejezése után a Mán házában tüzet adtak, melytől a 17 hullá, a Kovács Sándor és dr. Vizi hullájának kivételével megégett.

Az is érdekes, hogy Nemes Juon jónak látta a Mán házában tanusított vitézségével még dicsekedni is.)

Igy nem kímélték a felkelő oláhok Enyeden még saját véreiket sem, ha azok nadrágban és kaputban jártak s ha a magyarok itására velők nem és szövettek.

Czinege István, 68 éves kora daczára is erőteljes férfi volt. Művelt, szellemes, uri ember. Nagyeny-

²⁾ Veress Kálmán, Szöllösi Károlyné és Lukácsy Viktor szíves közlésük továbbá a „Honvéd“ 1849. évi 25 számában olvasható közlemény alapján.

³⁾ Viskolszi Henrich jegyzetei és Turi Ferencz közlése alapján Turi 16-án megszámálta az itt legyilkoltakat s 17 hullát talált a legtöbb a Mán háza tüzétől meg volt égve.

ed városának több rendben és sok év során tevékeny, becsült főhadnagygya.)

Véralkotánál, összeköttetéseivel fogva a konzervatív irány felé hajlott, mit Enyeden, mely várost a 30-as és 40-as években a br. Kemény Dénes és professor Szász Károly szelleme uralt, akkár hányan tőle rossz neven vettek ugyan, de azért mint művelt uri ember köztiszteletben és becsülésben állott mindvégig.

A „Magyar-utczában“ lakott, hol jelenleg a „Donogány“ ház foglal helyet. Az 1848 évi országos mozgalmak megindulásakor már özvegy vala.

Legyik jeles fia István, az osztrák hadseregben szolgált mint huszár kapitány, másik Ferencz az erdélyi kir. kincstárnál (Thesaurarius Regius) Nagyszébenben, harmadik, József pedig Gyulafehérvárt a pénzverdénél. Csak Ágnes és Karolina leányai voltak mellette a katasztrófát közvetlenül megelőzőt időben, kik közül Ágnes gyógyithatlan lábajja miatt, folytonos ágyban fekvésre volt mostoha sorsa által utulva.

Karolina már a katasztrófa első éjjelén menekült Sáska Mihály családjával M.-I. apádra s így az öreg Czinege csak Ágnessel maradt honn.

Hogy házat elhagyja, arra még csak nem is gondolt. Ágyban fekvő, szenvedő leányától megválni, s ezt a legnagyobb veszélyben egymagára hagyni, szíve nem engedte; ezt tenni nem tudta és nem is akarta.

Honn maradt tehát s itt várta be annak megtörténtét, mi reája volt mérve. Ez pedig mint mindjárt látni fogjuk tragikus vala.

A katasztrófa bekövetkezése után a szomszédok közül az ő házában is többen kerestek menekülést, kiket mennyiben hatalmában állott védett is, mig lehetett. Január 10 ig a rablók, kik igen természetesen őt is zaklatták, sanyargatták, ajándékozásaival, erkölcsi tekintélyével s az oláhok között lévő jó ismerőseinek, a mult időkből le-

⁴⁾ Így nevezték Enyeden a város első tisztviselőjét 1872-ig.

A gondviselés különös kedvezményeként kell felemlenünk, hogy az elmúlt 1889. évben csak egyetlen tüzeset alkalmával volt az egylet segélyére szükség. Parancsnoksági ülés tartatott 4. gyakorlat 4.

A pénztárnok jelentéséből megtudjuk, hogy az elmúlt évben, az egylet összes barétélei tettek 615 frt 58 krt, kiadásai pedig 403 frt 96 krt, maradék tehát a folyó évre 211 frt 62 kr. Ezenkívül az egylet nevében van elhelyezve, a nagyenyedi kiségitő takarékpénztárban 663 frt 10 kr, a segélyalapra 456 frt 59 kr, a zenealapra 257 frt 81 kr s így az egylet összes pénzbeli vagyona 1589 frt 82 kr, a melyhez még mintegy 1600 frt járul tűzoltói szerek értékében.

A parancsnokság indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy legnagyobbik szívatyuját, mely eddig csak emberi erőhöz volt készíthető, akként alakítatja át, hogy az lovakkal legyen vonható.

A közgyűlés programja véget érve, Kovács Gyula tisztb. főparancsnok, a tisztikar három éves megbízatását megköszönve, felhívta a közgyűlést, hogy a tisztikart a következő három évre válassza meg s a tisztb. főparancsnokság mellett, a működő főparancsnoki állást töltsé be. A választás eredménye szerint működő főparancsnok lett Ungerpek Miklós, alparancsnok Málnási Domokos, segéd-tisztek Sebestyén Sándor és Sombori Sándor, szakaszvezető Danes Mózes, Dr. Jenei Elek, Kun József és Wilk Ede, pénztárnok Lázár Károly, szertárnok Mátyás Lajos, orvosok Dr. Magyar Károly és Dr. Winkler Alart.

Az új főparancsnok melegen köszönte meg az egylet bizalmát és egyúttal lelkes szavakkal buzdította az egylet tagjait az összetartásra és kötelesség érzetre.

Ezzel a közgyűlés, a zenekar játéka mellett vége ért.

Mi, kik ismerjük az egyletet alakulásától kezdve és figyelemmel kísértük bel- és kül-élete összes mozzanatait, őszintén örvendünk felvirágzásának s azt kívánjuk, hogy az egyletben a társulati szellem, összetartás, ügyesület és buzgalom hovatovább mindig jobban szilárduljon meg s ezek útján az egylet minél tökéletesebben valósítsa meg az elébe tűzött célokat. Hisszük egyúttal, hogy az egylet minden tagja, a kötelességérzetétől áthatva, az egylet érdekei előmozdításához s az egylethez fűzött remények még tökéletesebb megvalósításához, ezután még nagyobb lelkesedéssel és odaadással fog hozzá járulni; a közönséget pedig, melyet van okunk részvételestől vádolni, saját jól felfogott érdekeire tekintettel, e derék egylet további pártolására hívjuk fel.

LEVELEZÉS.

Gyulafehérvár, 1890. június 3.

Tekintetes szerkesztő ur!

Az alsófehérmegyei általános tanító-egyesület gyulafehérvár-magyarigényi főkegyelethez folyó évi május 29-én Sárdon, a gör. kath. iskola helyiségében tartotta meg tavaszi- s egyúttal tisztújító közgyűlést, melyről a tekintetes szerkesztő ur engedelmével becses lapjában — mely a

kötelezettjeinek segítségével szelidebb eljárásra tudta hangolni, de ezen nap délelőttjén, 11—12 óra között a katasztrófa az ő házában is bekövetkezett.

Mielőtt ennek lefolyását elbeszélném, legyen szabad egy rövid kitérést tennem.

Enyed régi idők óta, 1848 derekáiig egy lovas ezred állomás helye volt.

Törzskara egészben itt lakott, a legénység egy része azonban Krakko, M.-Igen és Sárdon helyeztetett el. A harminczes évek derekáiig József huszárok vagyis u. n. „Veress csákósk” állomások Enyeden, 1836-ban azonban ezen szép huszár ezredet egy szvalizer ezred váltotta fel valószínűleg azért, mert a Bethlen főiskola kebelében, a harminczes évek elein keletkezett szomorú emlékű vizsály alkalmából, mely a „Szász Péterfi per” név alatt ismeretes s 1836-ban az erdélyi fő kormányzók beavatkozására is maga után vonta, ezen élénk, puritán magyar város, az Uralkodó ház előtt rosz színben lett bemutatva s ebből folyólag a katonai főhatóság czélszerűnek látta, a József huszár ezredet, melynek legénysége nagy részben magyar fiakból került ki, itt olyan katonasággal cserélni fel, melynek szellemén, az Enyedet uráló szabad elvű, hazafias szellem nehezebben törhetést, mint a Veress csákósk huszárok szellemén esetleg törhetne.

Az enyedik ezred azonban a szvalizer tiszteket is megbecsülték, társas köreikbe örömmel befogadták s ez uton a szvalizer ezred tisztjait karának becsülését jó indulatú s rokonszenvét is csakhamar megnyerték s állandóan bírták. Maga I. o. z. e. n. a. u., ki Schvarczénau ezredes után 1847-ben helyzetetett Enyedre, akkor még csak mint lovas őrnagy azon egy év alatt, melyet Enyeden töltött, ezen város légkörében magát jól érezte s az enyedi intelligencia néhány tagjával mondhatni barátságos viszonyban állott, Ugyanezt lehet mondani a többi tisztekről is.

Mintán az enyedik közül a beavatottabbak tudták, hogy Lozenau a katasztrófát közvetlenül megelőzőt na-

gyejei érdekeket hűen képviseli — megemlékezni kedves kötelességemnek tartom.

Daczára annak, hogy a kör területén levő római kath. káptársak külön egyesületet képeznek s részben román ajkú kartársaink is még mindig távol tartják magukat egyesületünkől, körünk életében évről-évre haladás észlelhető, miért a főderem szeretett elnökünket illati, ki lelkesítő szavaival mindig részen áll s tapintatos vezetésével mindig biztosítja a kellő sikert.

Mielőtt gyűlésünk halavány képét adnám, a legnagyobb örömmel emlékezem meg nsgos Gáspár János alsófehérmegyei kir. tan. tanfelügyelőjéről, és tek. Sebestyén Sándor nagyenyedi polg. isk. tan., az alsófehérmegyei általános tanító-egyesület titkáráról, kik — nem kimélve a fáradságot — gyűlésünkön megjelentek s azt kétszeresen ünnepélyessé tették. Igen becses jelenlétükért — a kör nevében — a nyilvánosság terén is köszönetet mondok.

1. Gyűlés d. e. 9 órakor vette kezdetét, midőn is Elekes Viktor, gy-fehérvári lelkész, főkegyeletünk elnöke melegen üdvözlővén körünk egybegyűlt tagjait, gyűlést megnyitottnak nyilvánította.

2. Ezután — a tárgysorozat szerint — Dumitreán János, sárdi gör. kath. tanító tartott (román nyelven) a számtanból sikerült tanítását.

3. Következett Oszváth János, gy-fehérvári tanító „Nőnevelésünkről” című értekezése, mely igen élénk eszmecserére adott alkalmat, mivel azonban az értekezés még nincs befejezve s csak a jövő, esetleg a jövő gyűlésen lesz bevégezve, — tekintettel terjedelmére — gyűlés abban állapotott meg, hogy majd annak idején bíráltra adja ki.

4. Kiss Elek, alvinczi tanító olvasta „A tanítói tekintély” című értekezését.

5. Székely Lehel, alvinczi tanító a kertészeti és gazdasági gyakorlatokat méltatván, ismerteti Doboczki Lajosnak minden ízében kitűnő kertészeti és gazdasági füzetét s melegen ajánlja Doboczki L. említett művét, mely minden kertészettel és gazdasággal foglalkozónak helyes utmutatóul szolgálhat.

Értekező- és könyvismertetőnek gyűlés elismeréssel adózik.

6. Midőn nsgos Gáspár János kir. tan. tanfelügyelő ismertette Gönczy Pálnak újonnan kidolgozott nagyobb, fali- és kisebb, a tanulók kezeibe való megyei térképeit: bemutatta Kozma Gyula közletről megjelent atlaszát és — mint a földrajz tanításához a maguk nemében pártatlan, — a paedagogia minden követelményeinek megfelelő segédesszközöket — a legmelegebben ajánlja a kör tagjainak figyelmébe. Mivel pedig népiskolai tankönyv-irodalmunk — daczára a kellő megszorításnak — számban oly annyira gazdag, hogy nagyon nehéz egyeseknek a tankönyvek helyes megválasztása, egyúttal ajánlatba hozza, hogy a népiskolai tankönyveket tárgykör szerint csoportosítva ismertessük gyűléseinken s igyekezzék mintag iskolájában a legjobbnak bizonyultat bevezetni. Ez igen fontos indítványrs Csulak Lajos a történelmi, Hecksch Ignác az olvasó és Botos Dénes a földrajzi tankönyvek ismertetésére önként vállalkoztak. A nyelvtani, szám-

pokban hol Gyulafehérvárt, hol ezen városokhoz közelfekvő falvakban táboroz, reménykedtek, hogy ezen nemes érteletű katona szívében a szerencsétlen enyedik iránt, a számszó őzet felébred s egy lovas századot Enyedre indít, vagy ő maga jön el azzal, hogy annak a borzasztó embertelenségnek, mely e városban dühöng, végét szakítsa.

Lozenau, ki akkor csakugyan Enyed közelében és pedig Obrázsán táborozott, érezte is az erkölcsi felelőség súlyát; szíve mélyéből sajnálta Enyedet, s az enyediket de megmentésükre nem tett, mert nem tehetett semmit.

Hogy nem tehetett ez irányban semmit, bizonyítja egyebek mellett a következő eset:

Appfel ekkor már szvalizer főhadnagy, mikor Obrázsán magaslatairól, jan. 9-re viradolog meglátta, hogy Enyed ég, Lozenauhoz ment s könnyező szemekkel kérte, hogy becsásos rendelkezése alá néhány lovas, kikkel ő jöhessen Enyedre s itt lévő jó ismerőseik közül mentse meg azoknak életüket, kik még megmenthetők „mert Enyeden ugyanond sok jó ismerősünk van”. Erre Lozenau szintén részvétellel felelte: „tudom, hogy Enyed ég, pusztul, a szerencsétlen várost lelkemből sajnálom, de megmentésére nem tehetek semmit”.

Igy érzett Lozenau Enyed iránt, daczára annak hogy ezen város fiatalága 1848 késő tavaszán, egy. br. Kemény Dénes vagy más valakinek tiszteletere rendezett fáklyás estély alkalmával, elléggé meggondolatlanul és tappintatlanul őt megmatskamuzsikázta s útczára néző ablakait betörte.⁵⁾

Appfel a Lozenautól kapott válaszon nem tudott megnyugodni.

Neki, mint szeretetre méltó gavallér katonának valóban sokan voltak ismerősei Enyeden. Főleg a néhai Balogh László házához járt el gyakran azon pár év lefor-

⁵⁾ Lozenau akkor a „Magyar-utczában” és pedig a „Benedek ház”-ban lakott.

tani-, gazdasági- és kertészeti tankönyvek a közelmúlt gyűléseken ismertette voltak.

7. A főkegyelet tisztviselőinek megbízatása jelen gyűléssel lejárván, közfelkiáltással újra megválasztottt előknek Elekes Viktor, ref. lelkész; alelnöknek: Altmann József tanító és jegyzőnek: Oszváth János, tanító.

A keblü ügyek elintézése után gyűlés közébédre gyűlt össze Botos Dénes sárdi ref. tanító házánál. Hogy pedig gyűléseink a jövőben annál ünnepélyesebb színezetűek legyenek: nsgos Gáspár János kir. tan. tanfelügyelő ur indítványára elhatározottat, hogy főkegyeletünk tagjaiból egy dalkör alakítsák. A dalkör szervezésére és vezetésére lelkesedéssel Székely Lehel alvinczi tanító kérésre fel. A jövőben tehát karékkal kezdjük meg és fejezzük be gyűléseinket.

Ennyt főkegyeletünk Sárdon tartott gyűléséről.

Mi e vázlatos tudósításból is következtethető: főkegyeletünk minden egyes tagjának szívében kölcsönös vonzalom és pályaszeretet honol s lelkükben kitörülhetetlenül él ama tudat, hogy a társulástól erő merithető. Szerény erővel szerény körben; de egyetértően és egyesülten annál több jó akaratral hordják a tanügy magasatos épületéhez a homokszemeket.

Adja az ég, hogy mindig így legyen!

Oszváth János,
főkegyeleti jegyző.

A nona.

Voltaképpen mi is az a nona? Ez a kérdés bizonyára olvasóink közül is sokakat nyugtalanított. A lapokban olvasni lehetett, hogy Bécsben, Grácban, Mantuában, sőt haza részünkben Nagyszombatban s egyebütt is előfordult volna. E híreket utólag olykor megczáfolták, de a közönség gyanuját nem szüntették meg teljesen. Az orvosi irodalom mit sem tud ilyenmü betegségről. A legjelesebb orvosi szótárak, többek közt a Waldenburg legközelebből megjelent 22 kötetes Encyclopediája mélyen hallgat róla. Olasz orvosok csak hallották hírét e betegségnél. De hát létezik-e egyáltalán oly kórallapot melyben a beteg állandó álomba merül? Igen is, fordul elő Nyugot-Afrikában a négerek közt az ugynevezett tájkóros álomkór, Malattia del sonno, mely kizárólag négereket lep meg. A betegek mély álomba esnek, nagyon lesoványodnak, s átlag 2—3 hónapi eszméletlenség után csaknem kivétel nélkül elhalnak. De ezen kóros betegség európai emberre nézve veszélytelen, mert csak a négereket támadja meg, nem is mutatkozott soha Európában s eredeti hazájában is csak kevesen kápiák meg, mert tömegesen nem szokott fellépni.

Ezen reánk nézve jelentéktelen betegségen kívül számos betegségnél fordul elő az álomhoz hasonló jelenség, s nem lehetetlen, hogy ily kór formák okozzák a felmerült nona-híreszteléseket. Ide tartoznak a méhszenves nőknél néha észlelhető kábálomszerű állapot, mely nagyon hasonlít a mesterségesen előidézett álomléttséghez. Ezen jelenségek magasabb fok a tetszhalál. Tekintetbe jöhet még az ugynevezett com a (kábálom) s mint

gása alatt, melyet mint szvalizer kadet őrmester, ezen városban töltött.)

Sőt úgy állott a dolog, hogy néhai Balogh László vagyonos uri ember, három leánya Róza, Anna és Mária közül ez utóbbit, mihelyt tervezett násulása lehetségesé válánd nöl veszti.

(Folytatás.)

Bartha Albert emlékének.

(Meghalt 1890. június 5-én.)

Ha a hitelező sirba száll, a kik legkönyebben és leghamarább feledik: az adósok. Kötlével hiányában egyedül lelkiismeretük megnyugtatója lehet az, a mi a törvényes örökösselel való quittolásra ösztönözheti.

Én is adósa maradtam a korán elhunytak valamivel, a mit neki magának megadni nem tudtam. Néhány ezécska; megadom e rövid pár sorban, mit emlékének szentelek.

Barátok voltunk. Egy önfelédett pillanat ellenségekké tett. Hosszu év után értesültem, — látni őhajt engemet. Talán érezte, talán tudta, hogy utolsó lesz e találkozás, nem akarta, hogy haraggal menjen le a nap, sok szenvedéssel teljes életének napja. Tudtam, hogy beteg, tudtam, hogy betegsége oly természetű, mely csak lassan végez áldozatával, szeliden készíti el a tul világra, halasztást enged neki, még egy tavaszt, megbarátkoztatja a zöld füvel, mely alatt oly édes az álom, oly csendes a nyugalom, a hol nincsen többé nyomor és hiábavaló küzdelem, nincsen kín és gyötrelom.

⁶⁾ Appfel a szászsebesi luth. lelkész fia volt. Művelt fiatal ember, ki a magyar nyelvet teljesen bírta s a magyar társadalmi légkörben magát jól érezte.

mérgezés
jövő kábu
lehetetlen
bek, tar
tént beteg
különösen
További
után vissz
Tapasztala
mint saját

garasi A
rector-pro
gobb tagja
szebb jövő
—
ild szeret
közkedves
Bogdán A
az igen ti
—
Arendás
lda a tars

—
nap a leg
térén, a k
a városi t
—
metése re
az oly sok
tak körül.
mért, s a
sal, hogy
tisztviselő
mindinkáb
megrendü

—
halalozása
valamint
osztottak
azon hely
mondhass
nyilvánítá

—
35., boldo
súlyos sze
vetkezébe
gye Adria

—
korában,
között f.
—
tett s akk
tavaszi m

— A

Elm
ágyán, ne
a szegény
a ragályos

Nem
vaival vig
fagyos rés
irtózatoss
élnék, ne
neki azok
a szeretet

Ott
csaknem
s ajkai va

Ur
szenvetés
szolgálat
tunk, hogy
e pillanati
lan alak i
a láthatat
an kezéb

Ez
a halál v
—
Nem
barátom,
ime emlé
aludj cse
felett.

mérgezések, gutaütés, agybántalom és vesébajoknál elő-
jövő kábultsággal párosult mely álvást nevezik. Az sem
lehetetlen, hogy az ugynevezett nona-esetek nem egye-
bek, a r k ö m e r e v e d é s e b e n (agygerincezhártyalob) tör-
tént betegülések, mely kór nem Ausztriában és Itáliában
különösen tavasszal szokott szörványosan mutatkozni.
További magyarázat lenne, hogy az influenza kiállása
után visszamaradt kimerültséget keresztelték el nonának.
Tapasztalataink jelen állása szerint azonban nonáról,
mint sajátlagos új betegségről szó nem lehet.

Dr. M.

VEGYES HIREK.

— **A Bethlen-főiskola** rector professorává Foga-
garassi Albert tanárt választotta az előjáróság. Az új
rector-professor az ifjú nemzedék egyik legjobb s legbuz-
góbb tagja lévén. — töltte a szép multu főiskola még
szébb jövőjét biztosító munkálkodást várhatunk.

— **Hymen.** Sikorszki János és neje Györfly Mat-
ild szeretet leányát: Sikorszki Matildot, társaskörünk
közkezdességű tagját f. hó 18-án d. u. vezeti öltárlhoz dr.
Bogdán Andor brassai kir. törvényszéki jegyző. Fogadja
az igen tisztelt család szerencsekívánatunkat.

— **Marosújvári műkedvelők** f. hó 7-én az
„Arendás zsidó” cs. népsziművet adták elő, Bözörményi
Ida a tarsulat kiváló tagjának bucsu felléptével.

— **Az Iparos egyesület** majálisát, mely mult vasár-
nap a legvidámabb kilátások között kezdődött el a sétaté-
ren, a közbejött eső megzavarta; de a jókedvű mulatók
a városi táncsterembe vonulva folytatták a vigságot.

— **Sallak István** orsz. fegyintézet-i igazgató te-
metése rendkívül részvét mellett történt meg. Ravatalát
az oly sokat vesztett családon kívül tisztviselő társai áll-
ták körül. Dr. Bartók György mondott a megrázó esethez
mért, s az elhunytat megillető gyászbeszédet, oly hatás-
sal, hogy a nagy közönség melyek soraiban az összes
tisztviselő és honvéd tisztikaron kívül a 48 as honvédek
mindinkább pusztuló esapata is megjelent, — mélyen
megrendülve hallgató a mély keserűség hangjait.

— **Köszönet nyilváníttás.** Boldogult férjem el-
halálózása alkalmából egy a helybeli egyes hatóságok,
valamint mindazok résztvevők, kik mély fájdalomban
osztottak és jelen körülményeim közepett nem vagyok
azon helyzetben, hogy indokozott személyes köszönetet
mondhassak. fogadják ez uton leghálásabb köszönetem
nyilváníttását. Özv. Sallak Istvánné, szül. K. Nagy Róza.

— **Necrolog.** Kovács Albert gazdatiszt, életének
35. boldog házasságának 5 ik évében, öt napig tartott
súlyos szenvedés után hirtelen beállott szívzselhűdés kö-
vetkeztében, f. hó 1-én váratlanul elhunyt; szerető özve-
gye Adriján Eszter — s három árvája gyászolja.

— **Bartha Albert** ev. ref. theologus ifju. 23 éves
korában, f. hó 5-én meghalt. Temetése nagy részvét
között f. hó 7-én d. u. 4 órakor történt meg.

— **A nagyenyedi dalkör,** június 7-ikére hirde-
tett s akkor a kedvezőtlen idő miatt meg nem tarthatott
tavaszi mulatságát június 14-ikén fogja megtartani.

— **A zalathnai ev. ref. templom** urasztalára

Elementem hozzá. Egyedül elhagyottan feküdt kór-
ágyán, nem gondolt vele senki, nem törődött vele senki,
a szegényt, az elhagyottat, az árvát kerüli mindeki, mint
a ragályost.

Nem volt bizon senkije, a ki a szeretet meleg sza-
vaival vigasztalja nehéz szenvedései között, hideg közöny,
fagyos részvétlenség környékezta, a mi még súlyosította
irtózatot betegségét. Talán, ha szülei, talán ha testvérei
élnék, nem hagyják oly nyomorulttan veszni el? De hit
neki azok nem voltak, pihennek rég ők is, honnan
a szeretet nem hathat a földre.

Ott feküdt sárga színű, kiaszott areczal. Sorány,
csaknem minden hústól megfosztott kezét nyújtotta felém
s ajkai valami engesztelő szótak suttoztak.

Ur Isten! mi lett belőle, hogy eltorzította a nehéz
szenvedés! Szivem összeszorult, ajkaim megtagadták a
szolgálatot s némán nyújtottam kezemet. Hárman vol-
tunk, hogy a szobába társammal beléptünk. És nekem
e pillanatban úgy tetszék, hogy egy negyedik, láthatat-
lan alak is ott lebeg közöttünk és úgy tetszék, hogy ez
a láthatatlan alak tette kezemet a beteg hideg, hústal-
an kezébe.

Ez a láthatatlan alak pedig — a ki megbékített —
a halál volt.

Nem tudtam akkor elmondani neked szerencsétlen
barátom, hogy szívből megbocsátok én is; elmondom hát
íme emlékednek. Ne zavarja ez békés nyugalmadar,
aludj csendesen, a béke szelid angyala virasszon álmaid
felett.

Tárkányi György.

egy díszes és értékes bársonytakarót ajándékozott Spindler
Péterné sz. Bedő Klára urasszony, kinek nemes tetteért
szíves köszönetét adja ez uton is a zalathnai ref. gyház
közönsége.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A tűzoltó
egyesület f. év. május hó 26. tartott májális bevétele
128-40 frt. kiadás 46 76 frt. tiszta jövedelem 81-64 frt.
Felfűtkezésekkel az egylet nemes eséljät támogatni szive-
sek voltak: Scheidel József 10 frt., Ceiler Ede 5 frt.,
Vajda Péter 2 frt., Orgonás Zsigmond Kovács Gyula
1-50—1-50 frt., Id. Winkler János Ifj. Winkler János.
Munkácsy Zsigmond, Pap Gyula, Dr. Magyar Károly,
Horváth József 1—1 frt., Sombori Sándor Ungerpek
Miklos, Veres János Konez Albert, Tökés Imre, Luka
Albert, Dán József Sebestyén Sándor, Bartha Zsigmond,
Kristosri Zsigmond N. N. Csató János, Bodola Lajos
Mátyás Lajos, Sándor Károly, Feiler Samu, Bóithe Zig-
mond Herdegen Ferenczné, Darkó József, Harmath Miklos,
Benedek Gábor 50—50, Ifj. Kun József 40 kr. Mátyás
Sándorné, Gulácsi Józsefné, 20—20 Kérő Albert 10 úgy
a felfűtözöttek mint a résztvevő nagyérdemű közönség-
nek hálás köszönetet mond a parancsnokság.

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagyenyed
város adóhivatala tudatja az adózó közönséggel azt, hogy
az 1890—92. évi III. oszt. kereseti adó kiszámítási javas-
latok a városi adóhivatal hivatalos helyiségében kivannak
télve és hogy ezeknek tárgyalása ugyan csak e hó 16-án
veszi kezdetét, figyelemzetnek tehát az érdekeltek, hogy
a kiszámítási javaslatokat, nézzék meg, s a tárgyaláson
akár személyesen akár megbízottjaik által jelenjenek meg
saját jólfelegott érdekekben.

CSARNOK.

Egy paradoxon.

A képzeletnek szárnya van; nem szegi meg a föld
kötéléke. Szabadon emelkedik fel oda, honnan multat és
jövőt egy pillantással áttekinthet. Elvisz arra a földre,
hol a szabadság és műveltség először tenyészett a maga
erényeivel és hibáival; hol géniuszokkal tölti meg a vilá-
gát az ifju lelkesedés; régi dicsőségről szólnak az öreg
szeme könnyei, melyeken átragyog az édes emlékezet.
A város külseje ünnepet mutat. Öröm van minden arezon
s a lelkesedés zajában, mely a város kapui előtt — mint
Ábel tiszta áldozata — az ég felé emelkedik. És vajon
kit ünnepelek? Azt az ifjut, ki a diadalkoscin áll, a győ-
zelem-istennő szobrát tartva kezében, fején az olajfa-ko-
szoruvál; feleje intetet minden kéz, mely palmaágat lo-
bogtat; őt illeti a temérdek koszorú, mely kocsiját egés-
zen elföldi. A nép mint egy félistent, tiszteli, a költő
róla énekel, ővé a szépek legszebb mosolygása, a férfiak
szívének büszkesége, az atya tuláradó, kebefeszítő bol-
dogsága. Ledöntik a falat. Nincs a városnak falakra szük-
sége, ha ilyen érzakaru szülötte van. A város ujra éled
boldogságában, az apa meghalt örömeiben. Mert az ifju
Diagoras a legnagyobb dicsőséget vívta ki magának, a
mi csak görög földön megteremhet: Ő az olympiai ver-
senytér győztese.

A tengerparton, mely Olaszországgal szembe néz,
egy férfi jár-kel gondolataiban elmerülve. Termete kareus
megedzett. Arra van alkotva, hogy az erős léleknek le-
gyen méltó lakóhelye. Areza halovány, mindig hideg és
változatlan; mert az akarat uralkodik még indulatai fölött
is. De a szemei, azok beszélnek. Sötét kékségükön vissza-
tükrözik a lélek egész nagyságában. Beszélnek dicsőség-
ről, melyet ember még el nem érhetett, forró vágyakozás-
ról, szenvedélyről, mely akadályokat nem ismer, vagy csak
azért keres föl, hogy legyen mit legyőznie. És most tel-
jes tüzből égnék, mely csak olyankor szokott fellobogni,
ha veszély van, ha küzdeni kell. A tenger vizét magas-
ra uszítja a zivatar. Mintha a háborgás a férfiú lelkét
akarná jellemelni. És neki mégis át kell menni Olasz-
országba; mert ha segédcsapatai nem érkeznek, porba
hull egész dicsősége, melyet oly féltékeny és számító gon-
dallal magasra épített. Beleül egy gyenge lélek-vesztőbe,
s a viharos éjjelen megparancsolja a kormányosnak, hogy
Olaszországba evezzen, de az elemekkel harczba szállani
kevés a bátorság. „Mitől félsz? Hiszen Caesart és szeren-
cséjét viszed!” És a férfiú ott ül mozdulatlanul; lelke a
vérszes hullámokon tul jár; olyan gondolatja meg egy
sincs, mely figyelmét a veszélyre irányozná. Őt évvel
később találkoztunk vele a római Curiaiban. Ura az egész
világnak, nem fegyvere, hanem szelleme által; a kit le
nem győzhat seregével, meghódít lelke magasságával.
Népeinek és korának legnagyobb embere: megváltoztatja
az idők folyását egymaga. Areza most is hideg és válto-
zatlan. De nézzük csak! Fialat emberek veszik körül.
Egyik letérdel előtte és könyörög. Lerántja pallástját;
szomszédja tört von ki tőzjaja alól, s a nagy férfiut ha-
lálisan megsebesíti. Caesar fölkel. areza most is márvány,
inkább a szemével, mint a hangjával kérdi a támadótól:
„Te is fiam?” Azután elföldi arczát, és 23 törzsűrés alatt
egyetlen hang nélkül esik össze, hogy nagysága annál
magasabb legyen. Az egész kép, ha a történelem

kétségbe vonja is; de megmarad a legügyesebb költőiség-
nek, mely a jellemfestést lélektani motívumokkal in-
dokolja.

S most engedjék meg, hogy az önk képzeletét is
segítségemre hívjam. Egy zarnok urnak zarnokabb
szolgája megparancsolja az apának, hogy nyilvesszejével
egy almát lőjön le kis fia fejéről. Hiszen ismerjük Tell
Vilmos legendáját. Csak egy parányi reszketegség, csak
egy vonányi távolság és a nyilvessző az apa keze által
oltja el az ártatlan, a rosszat nem sejtő gyermek életét.
Képzeljék el azt a szivmerezett fájdalom, mely a pa-
ranes hallatára az apa lelkén átnyillal; mert én annak
a festésére nem vállalkozom. Kimeri hang azt hiába ki-
sértené meg. És ez a fájdalom sem elég erős arra, hogy
az apa szemének biztosságát, aczél karjának erejét meg-
gyöngítse. Iő és talál; az alma a földön keresztollóve, a
a gyermek élete megmentve.

A bibliai férfiú számár esontal veri le ellenségeit.
Ott áll a megalázottak romjai felett urtagadó, vést nem
ismerő büszkeséggel. Fejét magasra emeli, szemében fel-
magasztosult diadal érzet; mintha azt mondaná: „Ezt
is megtettem. Segítség nélkül. A magam erejéből!”

Mint mikor a sivatag oroszlanja kiáll barlangja élő,
s életével fedezi a helyet, hol övéi tanyáznak; mikor a
villám gyorsaságával és romboló biztossággal csap le a
vakmerőre a ki fészkéhez közeledik: mikor a természet
alkotta szikla-obeliszk merészen felemelt homlokai várja
a talpánál ugató hullámok rohanását; mikor az őserdők
disze viharban edzett derekával egyedül nyulik fel büszke
magasra, s az egymással birkózó szelek fáradtan pihen-
nek meg romjai között. Török, de nem hajol.

Ime az erős a maga büszkeségében.

Az ellentétek megvilágítják egymást. A fényt a söté-
tség, a tavaszt a tél, jeget a nyár forósága, fehér színt
a fekete magyaráz meg legjobban. És vajon mi volna az
a mivel én a gyöngeség elképzelését megkönyiteném?
Mi volna más, mint a repkény, mely indáival az erős
tölgy derekához simul, onnan meríti életét, az védi meg
a zivatar pusztításától? S ha letépi ölelő karjait, elher-
vasztja a nyár tüzele, vagy az életemésző tél fonnya-
dása. Mi volna más, mint a nyugoti szellő tündére, ki
a homokpusztákon, a Memnon szobrai körül zenével üd-
vözi a fölkelő napot; majd tova száll könnyű szárnyain;
elsuran a liget fái között, s csak alg mozgatva meg lom-
bozatjukat, sutogó hangon édes álmokról beszélget? Mi
volna más, mint a tavaszi szép virág, melyet Artemis
istennő éji öntözőjével új életre keltett; a mosolygó nap
égg szemsugarára megnyitja ajkait, hogy örüljön, s az
öreg nap örök-ifju szerelmének jelképe, a vidám lepké-
re mézet csokolhasson? Mi volna más, mint az árvalány-
haj, mint a könnyű kis pehely, melyet tova ragad tet-
szése szerint, szédületes magasságra vagy mély völgyek
fenekére viszi a szél szeszélye? Vagy Niobe, ki minden
könyjét elsirja, és végre kővé változik fájdalomában? Szive
nem bírja meg a keserűt, hogy elkellett vesztetni gyer-
mekeit, kiket Apolló boszujában megilkolt.

Ime a gyöngö a maga erőtlenségében!

Engedjék meg, hogy még egy képet mutassak be
az igazság érdekében. Talán hosszabb ideig készül a töb-
binél; de vigasztalású mondhatom, hogy az utolsó leszen.
Régen, nagyon régen, mikor még a fiatal évek virágait
nem tarolta le a tapasztalás hó harmatja, volt nekem egy
jó ismerősöm. A mennyire elűt kedélyünk s a belőle
származó nézet-eltérések megengedték, a legszivesebb ba-
ráti kötelek fűzött bennünket égyűvé. Mindent fekete
szinben látott, pessimista volt. Isten bocsássa meg neki!
még a napban is fekete föltokat keresett. Szava járása
mágn viselte a józan higgadság bélyegét, a mint ő no-
vezni szokta. „A becsület némely embernél azért tart oly
soká, mert keveset használja.” „Az élet olyan, mint a
tengerviz, csak akkor édes, mikor elpárolog.” Ilyen meg-
átkodott nézetei voltak. Többször próbáltam őt meggyö-
gítani; nem sikerült.

Egy alkalommal ismerőseinek megbízásából felkeres-
tem, hogy kedélyes társaságba hívjam, melyet eszevesség,
zene, ének szoktak élénkíteni. Elemében, vitaközö ked-
vében találtam. Csakhamar neki hevültünk. Azt találtam
mondani, hogy ő csak affektálja azt a hideg józanságot.
Felpattant erre az én emberem.

„Hát te azt hiszed felőlem hogy képes volnék be-
állani csillagvizsgáló postának? vagy a hold illatos suga-
rainak bódító muzsikájáról lantolok? Azt hiszed, hogy én
rám is megteszik vonzó hatásukat egy pár szed szem de-
jes villámai? Édesem, én ismerem ez életet. A külső va-
lóságos szatirája a belsőnek. Látod, a sziami embernek
azt parancsolják elvei, hogy bizonyos állatokat meg ne
öljön. S mikor a titalom daczára is megteszi, azzal vi-
gasztalja magát s a megölt állatot, hogy hiszen ő csak
segített neki a boldogabb hazát felkeresni. Ilyen az élet!
A fiatal ember gyakran menyországban képzelet magát, és
nem is veszi észre, milyen gunyt úz vele a képzelődés.
Hisz elég gyakran történik vele olyasmi, mintha a felhők
közül esnék a földre. Ha a szép szemek könnybe lábadnak,

elragadja a fájdalom s föl akarja áldozni az életét, hogy a keserű és forró könnyeket ne kelljen szemlélnie. Én meg azt gondolom: az a köny nem is keserű, mert van benne 98% víz, a többi fehérszínű, zsír, konyhasó, méz és hamu. De nem is forró, mert a köny hőmérséke, mikor az arcon leperog, alig tesz néhány hőfokot. Azt is mondják, hogy a szívből fakad. Pedig dehogyan fakad a köny arra való, hogy a szemét tisztán s nedvesen tartsa, valamely külső bántalom: füst, por, erős fény, hideg szél ellen megoltalmazza, s a látás tisztaságát elősegítse. Származik az agyban székelő idegek izgatottságából, a mely a szembéjét izgatottságba hozza. Anők könnymirigyje egy harmaddal nagyobb, mint a férfiaké; azért a nőknek többet. Külömben világos jele az erőtlenség, a tehetetlenség érzetének. S ez így van sok más dologgal is. A ti költőitek elmondják, hogy az égnek mily gyönyörű kék színe van, s ahhoz hasonlítják az imádtak szeméit. Ha tudnák, mekkora udvariasságot beszélnek! Hisz ez a kék szín, éppen mint a felkelő nap burkja, mint a csillagok hullása, mint a szivárvány hidja: megannyi családosa az emberi szemnek. Láttad már „Romeót és Juliát”? Nos! bizonyára megváltatva a szíved fenekéig. Gondolom, meghal mind a két szerelmes. És tudod, mit csinál az öt perczel később az isteni Julia? Feltámad, letérli a festéket a míg te Romeót szavalod, ő egyik mosolyért ingyen rostélyossal, a másikért ingyen pezsgővel imádatja magát. En tapasztalt ember vagyok; a ti ideális gondolkodások fölött csak nevetni tudok. Hallod, a madár mily édes hangokon énekel, hogy csicsereg, mennyire kedveskedik? Tudod miért? hogy enni kapjon. Azt mondják, hogy a nő az anyagi természet megtestülése. Én meg látok benne egy kis szeszélyt, egy kis felületességet, több kíváncsiságot, és nagyon sok hiúságot. Divat a kátéja, megszólás a mulatsága. Azt is mondják, hogy van egy sajátos lelki állapot, a melyben a legnemesebb érzelmek olyadnak együvé. Ráfogják, hogy szerelem. Én nem ismerem. Az én legnemesebb érzelmem: az én józan férfi büszkeségem, a mely nem bókoltat sehol és sekinék. Azt mondják, hogy a nő a házának a szent lelke. Az ám; csak hogy tüzes nyelvek alakjában. Éppen most olvastam Job történetét. Nem állhatom meg, hogy csakugyan szerencsés embernek ne tartsam. Az Isten a szörnyű csapások között feleségétől nem fosztotta meg. Ne kételkedjétek a gondviselésben! A mit vesztett mindazt kétszeresen kapta vissza. Látd, hogy nagyon elfogott az igazmondás; ma nem vagyok társaságba való.

L. J.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Friss gyümölcs eltartása.

A geisenheimi királyi gyümölcsészeti és szőlészeti tanintézetek annak megállapítása végett, hogy mily módon eltett friss gyümölcs tartja meg üdőségét, zamatait és ízét legtovább, tavaly november 6-án 25 darab Baumann-féle renettet és ugyanannyi esperence bergamottot többféle módon rakott el. Selyempapírba göngyölté, finom fapergácsba, árpaszalmába, sarjuba, fűrészpörba, buzapelyvába, jó száraz, harasztba és kimosott folyóvízi homokba rakta, néhány példányt földdel megtöltött edénybe téve a kertben 50 centimer mélyen elásott. A körték közül néhányat parafapörba is raktak.

Ez évi február 8-án az elrakott gyümölcsöt mind előzegték és fűtött szobában asztalra rakták hol február 22-ig maradt azért, hogy lássák, miképen változik meg a gyümölcs az elárusító boltokban a levegőnek kitéve; mert a gyümölcskereskedők gyakran arról panaszkodnak, hogy a gyümölcs, mely megérkezéskor igen szép, rövid idő múlva úgy megfoltosodik, hogy senki sem akarja megvenni. A kísérlet eredménye a következő volt:

1. A selyempapírba burkolt, alma és körte a legtekintélyesebb maradt és a szobában sem foltosodott meg, rendesen megért és íze egészen tiszta volt.

2. A finom fapergácsal is kedvező eredmény értek el, noha az ebbe rakott gyümölcs nem maradt oly szép, mint a selyempapírba burkolt, de azért teljesen megért és íze is tiszta volt.

3. A szalmaburkolat nem bizonyult célszerűnek. A gyümölcs tiszta maradt ugyan benne, de szép színéből sokat veszített. Későbbben ért meg, de szalmaizt nem kapott.

4. A sarjuba rakott körte a szobában már néhány nap múlva megfoltosodott, egyrésze elrohadt s a mi egészséges maradt, az is szénaszagú volt. A sarjuba rakott alma is sokat veszített szép külsejéből. Bár teljesen megért, kellemetlen melékize volt.

5. A fűrészpörba rakott körte a szobában rövid idő múlva igen összefonyadt és megfoltosodott s oly kellemetlen faizú volt, hogy senkinek sem kellett. Az alma is nagyon összefonyadt s kellemetlen melékizt kapott.

6. A buzapelyvába rakott körte meglehetősen friss

maradt, de az alma összefonyadt s mindkét gyümölcs kissé dohos szagú volt.

7. A száraz falevél közé rakott körte igen megfoltosodott és összefonyadt; ellenben az alma elég friss maradt.

8. A homokba rakott alma és körte szép és üde maradt, de nem ért meg tökéletesen. Homokba tehát oly almát és körtét kellene rakni, melynek érését késleltetni akarjuk. Ugy az alma, mint a körte íze egészen tiszta maradt ugyan, de azért mégis célszerű volna papirosba burkolva, homokba rakni.

9. A szabadon hagyott alma és körte meglehetősen jó állapotban maradt, de a szobában nagyon megfonyadt.

10. A földbe ástott gyümölcs elég jó állapotban került ki onnan, de a szobában csakhamar annyira megfoltosodott, hogy eladásra alkalmatlanná vált, sőt a körte dohos szagú is volt s rothadni kezdett.

11. A parafalisztebe rakott körte jól elállt, de a szobában igen hamar megfonyadt.

E kísérletek eredményéből a gyakorlat számára azon következtetést vonhatjuk, hogy a selyempapírba burkolt s finom fapergács közé rakott gyümölcs legjobban eláll, szép külsejéből semmit sem veszít, teljesen megéri s később meleg helyiségben sem változik el úgy, hogy e miatt értékéből veszítene. Bizonyos, hogy e két mód együttes alkalmazásával még jobb eredményt érhetünk el, azért mindazoknak, kik későn érő gyümölcs eltartásával foglalkozni akarnak, a selyempapírost és a finom fapergácsot ajánlhatjuk.

Jonak bizonyult még a száraz falevél és a homok is, a körték számára pedig a parafaliszte, ha a gyümölcs későbbi fonyadását nem vesszük tekintetbe. A buzapelyváról, zabszalmáról, valamint a gyümölcskamarában való eltevéről csak másodsorban lehet szó. A fűrészpörból és sarjutul kellemetlen ízt kap a gyümölcs, a földbe rakott gyümölcs pedig sokat veszít külsejéből. Általában azt mondhatjuk, hogy az elrakott gyümölcs annál szebb és annál üdőbb marad, minél inkább akadályozza az anyag, melybe burkolva van, a párolgást. Az oly gyümölcs, mely nagyon izzad, sokkal könnyebben fonyad, mint az, a mely kevesebb nedvet bocsát ki magából. A mi a fonyadást illnti, arra nézve a nevezett intézetben szintén érdekes kísérleteket tesznek.

(E-s.)

Rohseidene-Bastkleider fl. 10-50 p. Robe
und besser Qualitäten versendet porto- und zollfrei das Fabrik-
Depot G. Henneberg (k. u. k. Hofliefer.) Zürich. Muster umge-
hend. Briefe kosten 10 kr. Porto (6)

Meteorologiai adatok.

máj. 31-junius 6 Nagyeneden

NB. Az adatok sorrendje: légnyomás közepe mm ten-
gerszínén, hőmérsék közepe, maximuma és minimuma 0° nedves

ség, borulat (bt=borult, bs=borus, dt=derült, ds=derős) leg-
nagyobb szél (E-K-D-N 1-10 fokkal) (v = viharos. csapa-
dék mm stb.)

Szombat.	60.8	-17.0	+27.4	+08.2	71 bs	EK4 1.1 eső
Vasárnap	56.0	20.1	26.6	10.6	67 bs	K3 ny., dörgés
Hétfő	56.3	16.6	22.6	13.0	77 bs	N4 7.0 "
Kedd	65.7	12.4	18.4	10.0	80 bs	L3 1.1 "
Szerda	67.0	13.6	22.0	03.6	73 ds	N2 4.2 "
Csütörtök	53.4	15.3	22.4	07.0	78 bs	EK8)45, vihar
Péntek	59.8	14.8	19.4	10.8	87 bs	D2 1.8 "

Egész hétről légn. 61.3 nőtt 2.8-m, el hőmérsék +15.9 kült 2.7 fokkal, nedvesség 76 nőtt 11%-al, bs, Kevés szél, összes csapadék 19.7 több 15.6 m, m, el.

A jövőben valószínű időjárás: lényege változás nélküli.
Közi: Dr. F. D

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Szoboszlai Samu

fogász TÖVISEN

ajánlja magát amerikai zománc műfogak készítésére, készít kaucsukba foglalt egyes fogakat, csapos fogakat és teljes fogso-
rokat, a legújabb módszer szerint, meglepő olcsó áron. Javításokat szintén eszközöl.

Dijazott levelekre készséggel válaszol.
(2-3)

Szives megfigyelésül!!

Ezerszeresen kipróbált s orvosi tekintélyek és számos magános bizonyítványokkal kitüntetett készítmények
Dr. Miller mohnóvénedve, meglepő hatású köhögés rekedtségnél, torokfájás, nyálkásodás, kezdődő tüdőgyulladás és egyáltalán a légzőszervek minden gyuladásánál. — Tégelyben gyermekek és felnőttek számára. Egy tégely ára 50 kr.

Miller tyukszembalzsama

Csalhatatlan szer tyukszemek, szemölcsök és fájdalmas bőrkeményedések ellen. Ára egy dobozban levő üveges-
nek esetleg és használati utasítással együtt 48 kr.

Valódián kaphatók: Nagyeneden Ungerpek Miklós fűszerkereskedőnél. Szászrégenben Vermescher E. gyógyszerésznél. Deesen Nick F. fűszerkereskedőnél. Csikszereán Leicht F.-nél. Beszterczen Fischer testvéreknek. Gyulafehérvárt Fröhlich F. gyógyszerésznél. Fogarásban J. Bergleiter Sternbory J. és Glein R. gyógyszerészeknél. Nagyszomben Reisenberger F.-nél. Marosvásárhelyt Nagy Sándor gyógy s zérés a „vörös kereszt”-hez és Bnocher M. kereskedőnél.

Központi szétküldési raktár: (12-16)

Miller J. gyógyszerész Brassó.

Körülbelül huszezer raktárban eladott és mindenütt, minden rovar ellen a legjobb szernek tapasztaltatott

ujból olcsóbb lett.

Az eredeti üvegek J. ZACHERL névvel vannak ellátva, árak mostantól 15 kr, 30 kr, 50 kr és 1 frt.

E kitűző szer feltűnő gyorsan elpusztít minden házi bogarat, lakásokban, vendéglőkben és konyhákban, butorokban és ruhákban, úgy a háziállatok, istállók, üvegházak és kertekben.

A mit papírban mérnek ki, az nem valódi „Zacherl specialitás”

K A P H A T Ó:

Nagyeneden	Winkler János urnál.	Gy.-Fehérvárt	Mihelyes Zsigm. urnál
"	Cirner J. József "	"	Jakabffy Abert "
"	Bisztricsány Lajos "	"	Fröhlich Gyula "
Balázsfalván	Sinberger Salamon "	Tövisen	Slafkovich Jácint "
"	Heiskovits Leopold,		

Szerk
Na
A KIAD

lap sze
közlem

Ki
Wokál J

az előf
bérme

Kézirat

Az alsófe
egylet

Folyó

vosai és gyóg

össze a város

zölve a körök

gyei főorvos

lezte, hogy n

mar régebben

jogtaltsága, r

volt kitűzhet

ki egyuttal

galmáért.

Felhívj

minden tere

lomra, mely

dalommal sz

kintélyét em

ban az orvos

ily szellemb

tekintélyek

talán a terve

elejtettek té

kebbkörü s r

terjrsztési k

ellen. Sőt l

lözva, ugy so

nagvobb köz

nyerhető. Il

melynek léte

munk csekély

lódés másutt

gyunk kényte

között teljes

buzdítson, h

egyenként b

Egyletünk s

Czélunk nagy

tainkat több

rélmi, közös